

זהות ילידית או זהות פלסטינית? הבדווים בנגב בין המקומי לבין הגלובלי

בתיה רודד

אוניברסיטת בן-גוריון בנגב

חנוכה תשס"ז

ביולי, 2005, פנו הבדווים בישראל, באמצעות ארגון לא ממשלתי, אל פורום העמים הילידים באו"מ בבקשה להכיר בהם כעם יליד.

**מדוע זרימות בין מרחבים בקני מידה שונים
מצמיחים מופעי זהות שונים באותה קהילה?**

**מה המשמעות של ייצוגי הזהות השונים של
הערבים הבדווים בעת תביעה להכרה
בזכויותיהם במרחב הלאומי ובמרחב הגלובלי?**

❖ **המרחב הפוליטי מולו פועלת קבוצת מיעוט
מכתיב את סוג הזהות שהיא בוחרת להציג**

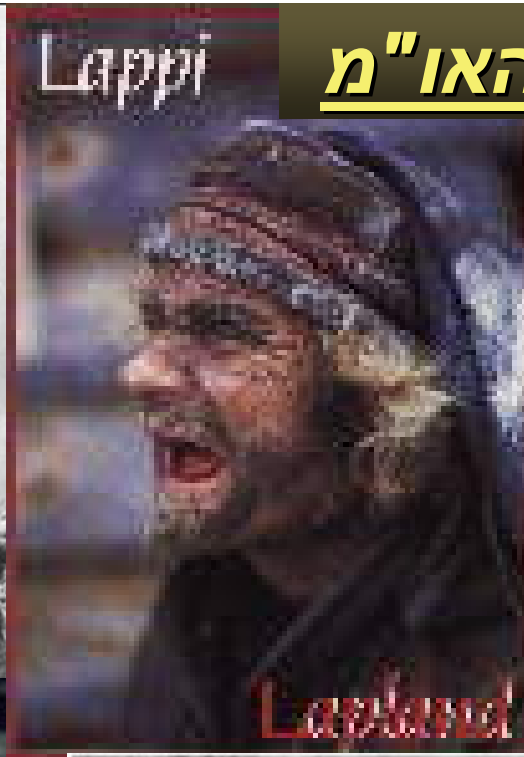
❖ **ליחסים בין ובתוך המרחבים השונים נודעת
השפעה על מעמדה של הקהילה הילידית**

❖ **'הילידיות' כזהות אינה הפרימורדיאלי מול
המודרני או האותנטי מול הממוסחר.
מורכבותה הדינאמית היא בריקולז' של זהויות**

עמים ילידים על פי הגדרת האו"מ

אינדיאני בן שבט
הקרי בקנדה

Lappi

אבוריג'יני,
אוסטרליה

מאורי, ניו
זילנד

קדימות בזמן ביחס לנוכחות
והשימוש בטריטוריה
ספציפית

המשכיות רצונית של שוני
תרבותי, כגון שפה, ארגון
חברתי, ערכי חברה, דת,
דרכי יצור, חוקים ומוסדות.

זיהוי עצמי וכן זיהוי על ידי
קבוצות אחרות או מוסדות
המדינה כקולקטיב נפרד.
עבר קולוניאליסטי: פלישה,
כיבוש, שינוי תרבותי כפוי
ושוליות פוליטית.

**יסודות העונים להגדרת הילידיות,
שהעלו הבדווים בפני 'פורום העמים
הילידים' באו"מ:**

 אורח חיים פסטורלי

 אורח חיים נוודי

 תרבות מסורתית נבדלת

 **ישיבה ממושכת ורצופה בטריטוריה בבעלות
מסורתית, שאינה מוכרת בחוק המערבי**

Traditionally a nomadic or semi-nomadic people, the Negev Bedouin have subsisted by farming and raising herds in the Negev desert for centuries.

...Like other indigenous peoples, the Bedouin continued to use their traditional means of demarcating boundaries, and did not use the Western system of land registration and ownership.” (The Indigenous Bedouin of the Negev Desert in Israel, Submitted to the UN Working Group on Indigenous Populations)

בדו"חות ובמכתבים הממוענים למוסדות המדינה מודגשים היסודות הבאים:

הערבים הבדווים הם חלק מהעם הפלסטיני

תביעה לשוויון אזרחי

**תביעה לשמירה על זכויות אדם ולקיום אמנות
בינלאומיות**

תביעה לצדק חלוקתי

**"ביצוע הריסוס על ידי המדינה פוגע במספר זכויות
בסיסיות של האזרחים הבדואים: הזכות לבריאות
ולסביבה בריאה והזכות לקניין, הזכות לעבודה
ולבחירת העיסוק, הזכות למחיה ולמינימום של
קיום אנושי."**

(מתוך: דו"ח בנושא: השמדת יבולים חקלאיים של האזרחים הבדואים בנגב על ידי המדינה
באמצעות ריסוס בחומר כימי מהאוויר, יולי 2004, HRA, טארק נ. אברהים).

**"אם לא די בפגיעה קשה בזכות הבסיסית של
האזרחים הערבים בנגב לדיוור, הרי שהריסת
המסגד בתל-אלמלח היום פגעה קשות בזכותם של
אזרחי ישראל הערבים תושבי תל-אלמלח לחופש
הדת והפולחן, ופגעה בקודשיהם ובכבודם."**

(פניה לראש הממשלה במחאה על הריסתו של המסגד בכפר הבדואי הלא מוכר תל-אלמלח,
5.2.2003).

ויכוח פנים-פלסטיני

**"הביטוי 'בדואים' נועד להרחיק אותנו מהאוכלוסייה
הערבית ולעשות הפרד ומשול בינינו לבין ערביי
הצפון."**

חסין אל רפיעה, יו"ר המועצה לכפרים הלא מוכרים (מתוך כתבה בעיתון הארץ 7.12.06)

**"השינוי ייצור מחויבות תרבותית, בדואי זה מונח
שהממסד משתמש בו. מעתה בכל המסמכים ובכל
ההתבטאויות הפומביות ידובר על 'ערביי הנגב' מבלי
להזכיר את הביטוי 'בדואים'."**

את הפסקת השימוש במושג בדואים העלה דובר ועדת המעקב, עבד אל-ענבתאווי (שם)

ממצאים

- 1. אותן הטענות מועלות בפני הפורומים השונים.**
- 2. המאבק בתוך המדינה מתנהל בעיקר בזירה המשפטית, התובעת שימוש בשיח הזכויות. מכאן, נגזרת תפיסה ריבונית, המציגה את הבדווים כחלק מקבוצת המיעוט הפלסטינית.**
- 3. במקביל, מתחמים הבדווים זהות מקומית של סגירות.**
לשם כך הם מְחַיִּים באופן מתוכנן ובאמצעים מודרניים את הפן הילידי, כדי לפרוץ אל המרחב הגלובלי ולהרחיב את בעלי העניין בקידומם.

*** * ***

מערך יחסי כוחות רב-מרחבי משתנה

מסקנות

- ❖ אותה מטרה מנחה את הצגת זהות שונה במרחב שונה.
- ❖ המובלעות שכפתה המדינה על הבדווים מאומצות על ידם ומוגדרות מחדש.
- ❖ והן קרש הקפיצה אל הגלובלי, כדי שיגרום למדינה לטשטשן.
- ❖ במערכ יחסי כוח מרחביים מסוג זה טמונה אפשרות 'להפריע' ליסוד האתנוקרטי של המדינה ולהחלישן.

